

А Н Ъ Е Л П Ј И г. 1839.

(полаг Мицкијевића)

Моја Анђелијо на што распра ова?
Зашто тежећ рјечма мојим жар подјелит,
Немогу ја душе у душу ти прелит?
Зашто се вјек трудим дробит ју на слова,
Која пре, него се срца, уха приме,
На уста охладне, и смрзну од зиме?

„Љубим те, да љубим!“ стојут вичем тадар.

А ти се жалостиш и почимљеш гњеват,
Што љубави своје ипакъ нисам кадар
Доста изговорит, изразит, изјеват;
Већ мртвилом бледим као лице роба,
Кој је готов платит сутра дуг од гроба.

Уморих већ уста таштим уживањем,
Сад оџу да с твојим стојим их устима:
Тако с' разговарам срца ударањем,
Разблудним уздисн, врућим цјеловима,
Тако разговарам сате, данке, љета —
Ћа до конца свјета, и по концу свјета.

Стако Враз.

НАРОДНО НОШИВО.

(съ образомъ бр. 1.)

Данашињмъ листу приключеный образъ представля простогъ Србина изъ Серба сербске компание личногъ регимента, у нѣговой народной пошњи. На нѣму е суринна одъ мркозагаситогъ, а бревенеци (чакшире) одъ модрогъ домаћегъ сукна (чоѣ), кое жене ткаю, кроѣ и шио. Бечерма (прслукъ) одъ скерлета, извезена са црнимъ свиленимъ гайтаномъ, кои е на предняцима унакретъ ситно крозь илике (коситерна путца) продѣвешъ, и купуесе у дуѣанима. У кожномъ поясу носи паштолъ, а на

глави црвену капу, омотану са шареномъ марамомъ. На ногама има опанке одъ сирове коже, и црие са скерлетомъ обточене чарапе, а на нѣима бѣле, исто тако обточене назубке. Коса му е подугачка и расплетена. У руци држи наѣакъ.

Овако се носе и зими и лѣти, са врло маломъ разликомъ, сви лички имућни селяни, када на саямъ (вашаръ) или на путь иду; а за светацъ имаю многи болѣ руво, кое, како ми званични послови допусте, све обширно описати неџу пропустити. За сада пакъ само оволико нека доста буде, за удовольити благохотномъ позиву Скоро-тече, а јошъ више за раздражити и друге способниѣ люде, кои су више одъ мене докони, да бы се потрудили, ношиво народа нашегъ изъ свои предѣла, одъ стары и млады, сиромашны и богаты, градски и селянски людѣй, жена, дѣвояка и дѣце, како се они у зими и у лѣту, у радине дане и о светцима носе, начертати, съ историчнымъ примѣчаніями подробно описати, и учредничтву Скоро-тече ради саобштеня миломъ роду нашемъ послати.

Никола Бороевићъ. *)

*) Хвала неописана свакогъ подражанія достойномъ родолюбцу г. Бороевићу, хвала и одъ насъ и одъ цѣлога рода Сербославенскогъ, што е на позивъ нашъ ревниво одазвао се! Осимъ нѣга јошъ намъ е образъ личанке, кои љемо скоримъ саобштити, послао другогъ му и землякъ примѣриый Србинъ г. Андрићъ; кому такоѣрь очита хвала! Надамосе, да ље врли

ОБШТИ ПРЕГЛЕДЪ ЕВРОПЕЙСКЕ УЛЮДНОСТИ У СРЕДНЬМЪ ВЪКУ.

(продужено)

Три најближа узрока произвела су коначни угањай Латинске учености на Европскомъ западу т. е. нападенија варварскихъ народахъ на државу римскогъ царства, раздѣленіе нѣгово на западну и источну монархію, најпослѣ превелика оскудица папира, узрокована вишереченимъ раздѣленіемъ римскогъ Государства и освоениемъ Египта одъ Арапахъ, чимъ свако трговачко отношеніе европскогъ запада съ истокомъ буде прекинуто, што велики недостатакъ Египетскогъ папира у Европи причини. — Да су варварска народоселенија у землѣ цесарства римскогъ умственной култури Христіанске Европе убиточна била, осимъ на хиляде порушенихъ градова и ученихъ заведеніяхъ, служи намъ очевиднимъ доказателствомъ и трагически конаць славне Библиотеке Александрійске. — Раздѣленіе цесарства римскогъ на западну и источну имперію, прекине доякопнѣ тѣсно отношеніе Европскогъ запада съ тада јошъ високопросвѣтеномъ Греціомъ. Источници свакогъ човеческогъ знања Платонъ, Ксенофонтъ, Аристотель, Еуклидъ, немајући више читателяхъ, скоро на западу заборавесе, а съ нима и езикъ онихъ безсмртнихъ мужава, когъ

родолюбци и изъ други предѣла прекрасне Србославіе — изъ Бачке, Баната, Подунавља, Међумуря, Срема, Славоніе, Хрватске, Далмаціе, Дубровника, Истрије, Корушке, Крајинске, Штирске, Србіе, Босне, Херцеговине, Црнегоре и Бугарске — да ће намъ, велимъ, родолюбци изъ своју ови србославски предѣла образе народногъ ношава съ точнимъ описаниемъ пошляти, да овај драгоцѣный адиѣаръ мисле народности наше, кои е веѣ гдѣгдѣ губитисе почео, потомству вѣрно сачувамо. „Народно ношибо „говори еданъ землякъ нашъ“ ако се по себи и чини да е маленкошь, ешь потребито средство изображенія и опредѣлительно свойство народа!“ О да хоѣе ове рѣчи коснутисе срца свакога Србославена, т. е. Србина, Хрвата, Словенца и Бугарина!

благодатно вліяніе на културу Римлянахъ свѣдоѣ Цицерони, Ораціи, Виргилии и множество инихъ славнихъ списателяхъ, кои текъ савршенимъ познанствомъ Еладскогъ езиѣка моглоше вѣчиту славу придобити. — Прекомѣрна скупоѣа источногъ папира на западу Европе, принуди Европейце съ почетка на пергаменту писати, коегъ рѣдкость и висока цѣна мало поздніе усели смиренимъ Монасима пагубну мисао, класическа сачиненија најславниихъ римскихъ списателяхъ съ перочинцима брисати, и отудъ поставна праздна мѣста Псалмима Давидовимъ и Антифонима пунити, кое причини, да у цѣлой Францеской, како што вели Г. Тирль, едва си у оно време два подпуна рукописа Цицерона и Виргилиа наѣи могао!

До 768 године, кадъ се Карль Велики на престољ попео, лежале су науке у томъ плачевномъ станю. Овај чрезвычайни мужъ почне о томъ настојати, да презрено и нарушено латинско кнѣижество на ново подигне, и стару му красоту и сјајность, коју е прие свогъ упадка имало, поврати. Слушајући совѣте мудрогъ Алкуина, когъ е изъ Англие къ себи позвао, оснуе на више мѣстахъ свогъ пространогъ царства многа учена духовна заведенія, и у Пазиру едно свеучилиште, комъ е учене и просвѣтене люде изъ другихъ земаля великодупнимъ царскимъ наградама прибавити знао. Ова обштеполезна урежденія, просвећујући мало по мало народе, и осниваюћи больма царства, тежила су да распростране посвудъ кругъ човеческихъ знаняхъ. Но старанія Карла Великогъ не бяху на сами Латински езикъ ограничена. Онь се трудіо и нове народне езиѣке усовершенствовати, скупляјући свуда споменике народногъ стихотворства, ерь е сатимъ успавани духъ народни подиѣи мислио. У одной ствари е само погрѣшио, што се за класическо латинско кнѣижество, подчинивши цѣло изображеніе ума и срца богословскимъ наукама, одвеѣ мало старо. Любавъ къ правимъ наукама, коя се у творе-

ніяма старихъ Гркахъ и Римлянахъ огледа, бѣше іошъ непозната столѣтію, когъ е на слѣдіе Варварство било. Еръ како би слаба сочиненія нѣкихъ смиреныхъ Монахахъ, коя бяху тадъ образци чистога вкуса и стила, веѣу цѣну надъ класическимъ римскимъ аукторима имати могла? Ми налазимо дакле у Карловимъ книжевенимъ уредбама само пупакъ одъ онога поздніегъ умственога развитка, кои е савъ готово свѣтъ новой Европи подчинио.

(коначъ слѣдуе.)

НАЧАЛА ЧОВЕКА ОДЪ СВЕТА.

Не буди еднострукъ у твои планови и послованя начини.

Разностручностъ наши планова и у послованю начина врло е добра, особито за наше непријателѣ и завистнике обманути. Ербо кадъ они едноличностъ наши намѣреня и наредбе примѣте, предваре насъ и наше предузимањ пониште. Лако е ону птицу убити, коя правно као стрела лети, али е ону тежко, коя кривудава лети, и у летеню завјесе садъ на едну задъ на другу страну. Меѣутимъ благоразуманъ мужъ нетреба свагда да се претвара, ербо бы га наскоро извыкли, и знали, да му не треба вѣровати. Злоба людѣй свагда насъ на оку држи; и треба разума за обиѣи нѣове заметне мреже. Лукавъ карташъ никадъ ону карту нештите, кою противникъ му чека, и іоштъ манѣ ону, кою овай жели.

Природне наклоности и ови употребленѣ.

Безъ природне наклоности и среѣне ревности и стараня нитко се не диже у высъ, нити напредуе, а овы заедностъ изображава и прави човека великимъ. Човекъ малый, и средиѣ руке дарова и способностей, кои е умешанъ и окретанъ далѣ доѣе и дотера, него высоки и изредны дарова человекъ безъ вештине и досетливости. Честь е текъ награда напрезаня свои сила; а што человекъ

безъ овога, текъ по природи учинити може и чини, неуважавасе толико. Некимъ людма текъ да е ревностъ, пакъ бы до високога степеня чести допрли. Гдикои волу да ій у вышшимъ достоинствама за средовне држимо, него у мањимъ да се одликую; ово бы се некимъ не неблагороднымъ поносомъ извинити могло. Но ошма се не може опростити, кадъ они у каквомъ незнатномъ станию вештину свою волу показати, неголи у важнемъ каквомъ блистати.

ТРГОВИНА И ИНДУСТРИЈА.

Лондонъ 4 Октомбра 1842.

Очаянїя у трговини ране овде, и по остальимъ морскимъ пристаништама, непрестаю вредително дѣйствовати на трговачкїи и финансовый кредитъ. Многи банкроты, кои су се последнїи десетъ дана появили, породили су слутню, да ѣе можда іошъ више како овдашнїи, тако и страны ране спекуланта, у смотренїю плаѣаня, своя вѣроломства явно изяснити. — Овога пакъ слѣдство бѣше поравнанѣ по 30 — 50 %. — Дѣйства овы несреѣнны послова и радня могу дакле дуже времена траити, али будуѣи да се сва зла появлѣнїя текъ на едну струку трговини односе, то можемо се надати, да ѣе садашнѣ убиточно втеченїе на кредитъ и на мѣнїе публично скоримъ утаманитисе, или баремъ умалити. — У смотренїю вредности новца, нїе се особита промѣна показала. Енглезка банка нїе давно толико много злата и сребра имала. Интересъ годишнїи, приликомъ ешкомпта векслїи, рачунасе по 3½ — 4½ %. — Повторитисе мора меѣутимъ да су се неброени терети стране ране ове године увезли, т. е. три милиона четвртїи у вредности до 70 милиона фор. ср. Ово обстоятелство, скопчано са домаѣомъ богатомъ жетвомъ, побило е цѣну хлѣба скоро у полу. Осимъ тога дотерано е последня три мѣсеца до 50.000 комада рогате марве изъ Нѣмачке и Аустрије, крозъ шта се ново сарениованїе (Consignment), наравно на користъ публике, установлява; — изъ сѣверне Америке увозисе веѣъ гомилама усольно и суво месо. Ово су слѣдства мудры уредба правительства, почемъ е арміція на предречене предмете са 20 — 30 % спуштена. Поредъ овы и друге су ствари за препитанїе у вредности пале, и тако дакле може се управо казати, да ѣе нише и сиромашнїе классе народъ, крозъ цѣлу текуѣу годину, са найманѣ 30 — 40 % еѣтнїе живити, него последнїи година, узевши одъ 1836 лѣта! Успѣхъ и плодъ овы благи промѣна мора се скоримъ повити,

Несрећна година 1842.

пакъ онда на све струке домаће индустрије благодатио втеченіе имати, али при свему остае јошъ подъ сумњомъ: дал' ће се крозъ то ове године важна рѣшенія обљоданити! — У окружјама е, гди се већа часть фабрика налази, очекиваласе у ово доба већа дѣятелность, ербо се ништа нечуе о далѣмъ раздору и неспоразумиѣнью између фабриканта и њњны посленика; яче се међу тимъ послуе него прошасты шесть мѣсецій, но опетъ слабіе, него што смо се надали. — Важни су за трговину гласови дошли овы дана изъ Сербіе, почемъ извѣстность рађаю, да ће у той обновљеной, богатой, юначкой држави досадашнѣ злоупотреблѣнїя, и монополъ укнутисе, бацаюћи бистрый поглядъ на рѣдкій, постоянный и дичный характеръ Уставохранителя. —

ДОМАЋЕ ВЪСТИ.

Родолюбиви принесци на фондъ школскій подъ руководствомъ депутацие находѣиї се

у готовомъ новцу б. вр.

Софіа Крагоєвиѣ 20 фр. Данило Јосифовиѣ 10 фр. Андрија Цуцако 20 фр. Ђорђе Крестиѣ 10 фр. Сара Кировиѣ 20 фр. Тома Паниѣ 20 фр. Јованъ Маринковиѣ 10 фр.

Изъ Сомбора 5 т. м. (магистратуална рѣштаурація.) За Бирова изабранъ е: Коњовиѣ; за сенаторе: Никола Леовиѣ, бывшій Эксакторъ, Георгій Петровиѣ, бывшій Великій Фишкаль, Албертъ Хауке, бывшій Виценотарій, Лука Стоячко и Трифунъ Атанацковиѣ, Адвокати; за Биргермайстора: Албертъ Хауке; за Капетана: Трифунъ Атанацковиѣ; за Эксактора: Стефанъ Лалошевиѣ; за Перцептора: Георгій Бирвалскій; за касе Адюнкта: Никола Лугумерскій, за Вицекамераша: Игнатиѣ Хауке; за Великогъ Фишкала: Кашпаръ Кориѣ; за Виценотарія: Никола Михайловиѣ; за Формундра: Францъ Гуниеръ.

Изъ Пеште 13 т. м. Синоѣ насъ е посѣтила киша, коя е грмљавину и мунѣ собомъ донела; шта више — громъ е ударіо у одну кућу у илской улици, коя е до полакъ изгорѣла.

Изъ Пеште 14 т. м. Одъ 10 т. м. до данасъ овуда е прошло у лаѣама ране за горнѣ предѣле: пшенице 38.500, ечма 3.000, зоби 29.800, репице 6.000, наполице — вагана.

Листъ овай излази два путъ у седмици, свакогъ Четвртка и Недељѣ, Четврткомъ на по табака съ образомъ ношњава, а Недељомъ на читавомъ табаку. — Предлатити се може на свакој ц. кр. пошти съ полгодичномъ цѣномъ за изванске 5 фор. ср., за Пештанце 4 фор. 36 кр. ср., и у експедици Пештанско-Будимскогъ Скоротече, находѣиї се при учредничеству у Пешти у Бедемской улици (Bastei Gasse) Nro. 349.

Повѣсть своју времена ни едну годину незиа, коя е крозъ толике гдне несрећне догађае до тако жалостне славности дошла, као година 1842. Несрећа нагло корача, и као што видимо по цѣлой земљи! У балтиморскомъ пристаништу оде паробродъ са 150 путника у зракъ; Хамбургъ паде у прахъ и пепео; у исто време наѣше 80 людій на верзаилскомъ гвозденомъ путу најужаснѣю смртъ — у истый данъ читаве вароши у Св. Домингу земљотресъ разори; Штайеръ у Австрійи прогутала е ватра, и 100 онесрећены фамилиа остаде безъ куће и кућишта. Унгарска и баварска села и вароши стое у пламену, као да чемерный душманъ на ны ватру баца. У Шлайцу свали се ѣошакъ одъ театра, и потуче до 30 людій, коп се у највећемъ свѣху весело забавляху. У долиѣмъ Шайцербаху у Бадену двѣ госпое и трое дѣце нађу гробъ у пламену. При не многимъ бурама силу е людій подъ дрвама громъ поубио. — Модена, Лугошь, Нидерайзенхаузенъ, Ротдорфъ, Пожега, Светоиванъ, Вассербилгъ, Елфуртъ, Масминстеръ и Казанъ итд. леже у пепелу. — Племеный Кралѣвъ сынъ расцопа си главу у шетњи и умре. — И све то скуца — за два мѣсеца! Тко на ово уздану не бы: „И несрећа корача нагло.“

ДНЕВНИЧНЫЙ КУКОЛЬ.

У 35 брою Пфенигсмагацина, тако названогъ Србскогъ Народногъ Листа, одъ 11 Окт. (!!!???) т. г., на стр. 275 находисе еданъ, и насъ тицаюћиї се чланакъ одъ незваногъ деліе нѣкогъ г. Наода, подъ насловомъ: „Седила руга у край пута, па се свакомъ ругала, а нѣой свакиѣ“ (sic). Осимъ наведеногъ наслова, нѣколко примѣчанія и подписа, у нѣму има 250 линїя: писмена су прилична, штампа не најболя, мысли comme il faut, изрази bon — жалибоже на пира. Ко ме непада на умъ она нѣмачка пословица: Gegen Thorheit gibt es kein Mittel?! — У.

П О П Р А В К А.

У последнѣмъ брою Скоротече подкрале су се погрѣшке слѣдеје: на стр. 188 у петой линїи вѣсти изъ Сомбора после „579 м. 214 ж.“ додати треба „униатскогъ — 2776 м. 454 ж.“ — У првой линїи рубрике „Путь по свѣту“ мѣсто „18“ читати треба „1838.“